

# Lars Andersson gör ett varmt porträtt av Göran Tunström

Lars Andersson har nu skrivit en omfångsrik biografi om sin vän Göran Tunström, *Göran Tunström: Försök med ett liv*. Både Andersson och Tunström är sprungna ur den värmländska författartraditionen, med Sunne som gemensam hemort.

I sitt arbete har Andersson använt sig av författarens privata dag- och arbetsböcker, halvfärdiga dikter, ofullständiga romanfigurer, prosafragment och minnesanteckningar för att närmare studera den kreativa processen hos en av 1900-talets främsta svenska författare. Boken innehåller även en mängd bilder från författarens liv. Här tecknas bilden av en tidigt faderlös, livstrött prästson som bär på stora konstnärsdrömmar. **Lorca** och **Dylan Thomas** är hans tidiga husgudar. Sexton år gammal kommer han till Uppsala för att studera på läroverket. Här vantrivs han, men börjar också skriva på allvar.

**Som tjugooettåring debuterar** Tunström med *Inringningen* som ges ut av Bonniers förlag. Och detta är även startskottet för en närmare fyrtioårig resa med stora litterära framgångar, men även kantad av personliga tragedier, sjukdomar och långa perioder av oförlöst skrivkramp. Den längsta blev åtta år, innan *Skimmer* gavs ut 1996. Han lever också ett ständigt kringflackande liv med långa resor till bland annat Grekland, USA, Mexiko, Guatemala, Indien och Nepal. Dessa resor leder till möten med människor som många år senare i någon omstöpt form dyker upp som romanfigurer i Sunne. Skrivmaskinen är alltid med. Tunström skriver med samma rastlöshet som han reser, helst tio sidor om dagen. Om resandet säger Tunström: *Det är ett måste, som ger ångest. Så länge jag inte sett varenda människa på jorden, vartenda landskap, måste jag resa, jag måste för att förstå.*

Den grekiska ön Hydra dit han kom första gången redan 1958 blev en plats han sedan ofta återvände till. Här stiftade Tunström bekantskap med poeten, **Leonard Cohen** och de förblev nära vänner livet igenom. Här skrev Tunström också sin första roman, *Karantän*.

Vid ett senare besök hos Cohen i USA, efter att ha översatt hans dikter, fyller Tunström sin anteckningsbok med olika idéer till den Sunne-roman som Lars Andersson senare i boken håller som Tunströms allra bästa, *De heliga geograferna* från 1973. Här vävs även Tunströms erfarenheter från hustruns förlossningspsykos in i berättelsen.

**Efter den första rundresan** i Grekland reser han hem och hamnar i Bohuslän tillsammans med bildkonstnären **Lena Cronqvist**, hans tonårskärlek. De lever i en av-och-på- relation under lång tid och Tunström hinner däremellan både träffa och även leva tillsammans med ett antal andra kvinnor. Han påbörjar en språkkurs i Valencia men blir snabbt relegerad efter att ha anklagat två Guardia Civil-gendarmar för mordet på **Federico Garcia Lorca**. Han återvänder därefter till Sverige och tillbringar fyra månader som patient på Marieberg, ett mentalsjukhus i Kristinehamn.

Hans roman *Maskrosbollen* kommer ut 1962 då Tunström är tjugofem år gammal. Den blir en stor framgång och Tunström är nu plötsligt riktigt etablerad, kan ta ut förskott från förlaget och han gifter sig med Lena Cronqvist, ett äktenskap som kom att vara livet ut. Hans förläggare **Gerhard Bonnier** upplåter också en lägenhet på Strandvägen i Stockholm för hans räkning.

Men det finns två andra platser som slutligen kom att betyda mer än alla andra. Lena Cronqvists Koster och Göran Tunströms Sunne. Det är där hans författarskap blommar ut och han skriver sina mest berömda och älskade romaner: *Prästungen* 1976, *Juloratoriet* 1983, *Tjuven* 1986 och *Berömda män som varit i Sunne* 1998.

**Göran Tunströms slutar sitt liv** sextiotvå år gammal året 2000 omgiven av vänner, på en middag i hans och hustruns hem i Stockholm. *"Under sittande måltid medan middagspratet pågick föll han utan minsta föregående tecken ihop, fångades mjukt mot **Göran Sonnevis** axel och i hans armar, var ögonblickligt död"*, skriver **Lars Andersson**.

Jag känner mig efter den här läsningen både nöjd och glad trots alla förbehåll jag fått, vansinnigt lång (800 sidor) och rörig bok, ingenting för vare sig stranden eller sängen. Men uppkrupen i soffhörnan en regnig vecka funkar den perfekt. Tack vare Lars Anderssons lättsamma, varma och humoristiska sätt att skriva har jag fått stifta närmare bekantskap med en författare jag tidvis haft svårt att greppa. Det går också fint att skumma vissa kapitel eller som författaren så tillåtande säger; *Den läsare som tycker livet är för kort för att fördjupa sig i kasserade romanförsök kan glida snabbt igenom resten av det här kapitlet. Eller hoppa till nästa, det går också bra.*

Så om man tycker det blir för omständligt och långrandigt, bara att gå vidare – för här ska absolut allt inrymmas!

*Text: Helene Nellvik*

**Göran Tunström: Försök med ett liv**

Lars Andersson

Bokförlaget Polaris 2025

# Göran Tunström

Försök med ett liv

En biografi av **Lars Andersson**

POLARIS